

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ในกลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยผสมผสานวิธีการในการศึกษา มีการรวบรวมข้อมูลที่มากกว่าหนึ่งวิธีประกอบด้วย การศึกษาเอกสารและสารสนเทศ การสัมภาษณ์รายบุคคลแบบกึ่งโครงสร้างในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารทางการแพทย์และการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง ในกลุ่มบุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติทางการแพทย์ในกลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน

ประชากรในการศึกษานี้ ประกอบด้วย เอกสารและข้อมูลสารสนเทศ ผู้บริหารทางการแพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์ในกลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกลุ่มผู้บริหารทางการแพทย์ของกลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน ประกอบด้วยหัวหน้าหอผู้ป่วยในกลุ่มงานอายุรกรรม จำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 10 คน และบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ 5 คน รวมทั้งหมด 20 คน ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการสัมภาษณ์คนละ 36 นาที ในการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมองมีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติทางการแพทย์ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการประชุมกลุ่ม กลุ่มละ 45 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ประกอบด้วยแบบรวบรวมข้อมูล เอกสารและสารสนเทศ แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคล และแนวคำถามสำหรับการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง สำหรับแนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์ และแนวคำถามในการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมองนี้ ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยพัฒนามาจากแนวคิดของมาร์ตินและเทอร์บลองค์ที่ศึกษาปัจจัยองค์กร 5 ด้านที่มีผลต่อการเกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Martins & Terblanche, 2003) มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหาในแนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์รายบุคคล และแนวคำถามสำหรับการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความตรงตามเนื้อหา (content validity) ความชัดเจนของคำถาม (clarity) ความเหมาะสมของคำถาม (appropriateness)

ความเหมาะสมของการจัดลำดับคำถามในการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มระดมสมอง (sequence the questions) ภายหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพของแนวคำถามแล้ว ผู้ศึกษาจึงรวบรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน

ผู้ศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและจัดการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมองด้วยตนเอง โดยขออนุญาตดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน รวมถึงการพิทักษ์สิทธิประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษา การขออนุญาตบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่ม โดยชี้แจงให้ทราบว่า การเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ และสามารถออกจากการศึกษาครั้งนี้ได้โดยไม่ต้องอธิบาย ข้อมูลที่ได้จะเป็นความลับและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือ จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ กลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลสารสนเทศ พบว่าด้านการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ในระดับองค์กรนั้น มีแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มการพยาบาลโดยการกำหนดให้มีระบบการพัฒนาความรู้ความสามารถที่ทันสมัย มีแผนการดำเนินงานประจำปีในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการต่างๆ โดยมีจำนวนผลงานนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน นอกจากนี้กลุ่มการพยาบาลยังได้มีการกำหนดกลยุทธ์โดยการสร้างและส่งเสริมให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรในแต่ละหน่วยงานสร้างสรรค์ผลงานวิชาการและนวัตกรรมต่างๆ จะเห็นได้ว่ากลุ่มการพยาบาลมีแผนปฏิบัติการไว้อย่างเป็นรูปธรรม โดยพบว่าผลงานนวัตกรรมของกลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน มีทั้งสิ้น 12 ชิ้น โดยเป็นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ และลักษณะของโครงการต่างๆ ในแต่ละหอผู้ป่วย โดยมีจำนวนผลงานนวัตกรรมตั้งแต่ปี 2552 จนถึงปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์รายบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง และการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง พบว่า ผลงานนวัตกรรมในแต่ละหน่วยงานไม่มีการบันทึกไว้เป็นผลงานของแต่ละหอผู้ป่วย นอกจากนี้ในบางหอผู้ป่วยมีการบันทึกผลงานนวัตกรรมทางการแพทย์ในลักษณะของโครงการเอาไว้แต่ยังไม่มีการติดตามผลการดำเนินงาน ทำให้โครงการหยุดชะงัก และขาดความต่อเนื่อง

จากการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมองของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติทางการพยาบาล ในกลุ่มงานอายุรกรรม พบว่ามีปัจจัยองค์กรที่มีผลต่อการพัฒนา นวัตกรรมทางการพยาบาล และข้อเสนอแนะในการพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาล ในกลุ่มงาน อายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน ได้ข้อสรุปดังนี้

ปัจจัยองค์กร ด้านกลยุทธ์ พบว่ากลุ่มผู้บริหารทางการพยาบาลส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรในการพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาล แต่กลุ่ม ผู้ปฏิบัติทางการพยาบาลส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจ โดยพบว่าแม้จะมีแผนยุทธศาสตร์ และ แผนการดำเนินงานต่างๆ ไว้แต่ในการนำแผนหรือนโยบายสู่การปฏิบัติยังขาดความชัดเจนและขาด ความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการสื่อสารนโยบายสู่การปฏิบัติ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ บุคลากรในการพัฒนานวัตกรรม ดังจะเห็นได้จากผลงานนวัตกรรมของแต่ละหน่วยงาน เช่นบาง หน่วยงานที่มีการจัดทำโครงการต่างๆ แต่ไม่ได้รับการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง กลุ่ม ตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะมีส่วนร่วมรับทราบทิศทาง การกำหนดวิสัยทัศน์ เข้มมั่งที่ชัดเจนขององค์กร มีการสื่อสารอย่างทั่วถึง ตลอดจนการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมคิด ร่วมสร้างนวัตกรรม และควรมีการเปิดพื้นที่ให้บุคลากร ได้นำเสนอผลงานทั้งในระดับหน่วยงาน และระดับองค์กร

ปัจจัยองค์กรด้าน โครงสร้างองค์กร พบว่า ปัจจัยด้าน โครงสร้างองค์กรมีลำดับขั้นในการ บังคับบัญชา บุคลากรผู้ปฏิบัติทางการพยาบาลที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนานวัตกรรมยัง ต้องขอรับความเห็นชอบจากหัวหน้าหอผู้ป่วยเพื่อจัดทำโครงการต่างๆ ในบางครั้งก็ไม่ได้มีการ สื่อสารให้ผู้บริหารระดับสูงรับทราบ ทำให้บุคลากรทางการพยาบาลส่วนใหญ่ขาดแรงจูงใจ และ ขาดอิสระในการคิดสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง คือใน การพัฒนานวัตกรรม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ และเห็นประโยชน์ของการพัฒนา ให้การ สนับสนุนอย่างเต็มที่ นอกจากนี้บุคลากรทุกคนควรให้ความร่วมมือ และทำงานร่วมกันเป็นทีม ทั้ง พัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยองค์กรด้านกลไกสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม พบว่าผู้บริหารและบุคลากรผู้ ปฏิบัติทางการพยาบาลมีความเห็นว่าการได้รับการสนับสนุนทั้งในด้าน งบประมาณ ขวัญและ กำลังใจ เวลา การให้โอกาส เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมให้เกิดขึ้น ในองค์กร แต่ในการพัฒนานวัตกรรมในหน่วยงานนั้นยังไม่มีระบบสนับสนุนด้านเงินทุนอย่าง

เพียงพอ โดยพบว่าผู้พัฒนานวัตกรรมต้องใช้งบประมาณส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ระบบสนับสนุนด้านทรัพยากรและแรงจูงใจยังไม่ชัดเจน มีการประกวด มอบเงินรางวัล แต่ไม่มีความต่อเนื่อง การจัดสรรเวลาไม่พอจำกัด

ปัจจัยองค์กรด้านพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารทางการแพทย์ ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนโดยการเป็นที่ปรึกษา ให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ให้กำลังใจ และสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรม แต่บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าได้รับแรงกดดันจากภาระงานที่หนัก ความเครียดในการทำงาน รวมทั้งหัวหน้าหรือผู้ปวยบางแห่งที่บริหารงานโดยขาดความยืดหยุ่น ทำให้ขาดแรงบันดาลใจในการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารทางการแพทย์ควรมีการบริหารงานอย่างยืดหยุ่น รับฟังและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น และให้การส่งเสริมในการนำเสนอผลงานและใช้นวัตกรรมทางการแพทย์อย่างจริงจัง

ปัจจัยองค์กรด้านการสื่อสาร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการสื่อสารทางเดียวในลักษณะสั่งการจากผู้บริหารระดับสูงผ่านหัวหน้าหรือผู้ปวยสู่ผู้ปฏิบัติ ขาดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานนวัตกรรม ซึ่งผู้บริหารทางการแพทย์และผู้ปฏิบัติการทางการแพทย์ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการเปิดกว้าง และมีช่องทางการสื่อสารที่เพิ่มขึ้นในการสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม เช่น อุปกรณ์ในการสื่อสารที่จำเป็น ระบบสืบค้นข้อมูล รวมทั้งการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอนวัตกรรมทางการแพทย์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ผู้บริหารทางการแพทย์ สามารถนำผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ กลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน ไปปรับใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ขององค์กรให้มีความต่อเนื่อง เช่น ควรมีการกำหนดแผนงานหรือแผนปฏิบัติการของผู้ปวยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมไว้อย่างชัดเจน สนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือทีมงานที่รับผิดชอบหลักในการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ เพื่อเป็นผู้ประสานงานและดำเนินงานระหว่างผู้ปวย ส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อบันทึกผลงานนวัตกรรมของแต่ละหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานนวัตกรรมและการนำไปใช้ นอกจากนี้ควรมีการจัดให้มีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

และมีการนำเสนอผลงานการพัฒนาเป็นระยะ ทุก 3 เดือน และผู้บริหารควรให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเพียงพอ เช่น เงินงบประมาณ การจัดสรรเวลาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรผู้ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ในกลุ่มงานอายุรกรรมโรงพยาบาลลำพูน โดยนำปัจจัย 5 ด้าน ที่มีผลต่อการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง ด้านกลไกสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม ด้านพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมและด้านการสื่อสาร วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการสนับสนุนและอุปสรรคในการพัฒนานวัตกรรม ควรมีการศึกษาเชิงลึกในแต่ละปัจจัย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์อย่างต่อเนื่องและหาแนวทางในการแก้ไขอุปสรรคในการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ต่อไป